

Utbildningsdepartementet
Via e-post: u.remissvar@regeringskansliet.se

Remiss Nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet

Myndigheten för tillgängliga medier (MTM), lämnar härmed sitt yttrande över *Förslag till nationell digitaliseringsstrategi för skolväsendet (U2022/03951)*.

Om Myndigheten för tillgängliga medier (MTM)

Myndigheten för tillgängliga medier, MTM, tillhör Kulturdepartementet.

Myndighetens uppdrag är bl.a. att vara ett nationellt kunskapscentrum för tillgänglig läsning och tillhandahålla tjänster och produkter som möjliggör läsning för alla. Inom detta uppdrag tillhandahåller MTM produkter och tjänster som används i skolan, däribland Legimus, myndighetens bibliotek för tillgänglig litteratur och lättlästa produkter som böcker och tidningen 8 sidor.

MTM har också ett uppdrag att främja tillgänglighet till och universell utformning av litteratur, nyheter och samhällsinformation.

Därutöver har MTM enligt strategin för systematisk uppföljning av funktionshinderspolitiken under 2021–2031 ansvaret att tillsammans med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, MUCF, följa upp demokratisk delaktighet.

Sammanfattning

MTM anser att det är bra att strategin omfattar alla skolformer, men anser att skolformerna bör preciseras så att det blir tydligt vilka skolformer som avses.

MTM håller med Statens skolverks förslag om att det finns en nära koppling mellan digitalisering och demokratisk delaktighet. Därför ser MTM det som extra viktigt att ta hänsyn till barn och unga som i högre grad riskerar att hamna i digitalt utanförskap, så som barn och unga med funktionsnedsättning.

MTM vill också påpeka svårigheterna idag med att följa upp gruppen barn och unga med funktionsnedsättning i skolan. Utan bättre data blir strategins effekter för gruppen svåra följa upp.

MTM ser också att tillgänglighetsperspektivet saknas i flera förslag, något myndigheten ser som viktigt att fånga i strategin.

Myndighetens synpunkter

MTM:s allmänna synpunkter

Statens skolverk kopplar digitaliseringsstrategin till skolans demokratiuppdrag, vilket MTM instämmer i. Digitalisering är idag en förutsättning för att kunna vara en del av det demokratiska samhället. Därför är det också bra att strategin inkluderar alla skolformer. MTM vill här poängtera vikten av att det också säkerställs i kommande handlingsplaner att anpassad grundskola och gymnasieskola omfattas. Implementering och uppföljning av strategin behöver säkerställas i alla skolformer. Här nämner strategin särskilt förskolan, men inte anpassad grundskola/gymnasieskola. MTM anser därför att det bör preciseras vilka alla skolformerna är för att det verkligen ska bli tydligt att alla skolformer omfattas.

Att få digitala kunskaper och färdigheter är idag nödvändigt för att vara en del av samhället. Att kunna delta i samhället på sina villkor är en mänsklig rättighet. Samtidigt vet vi att personer med funktionsnedsättning oftare befinner sig i ett digitalt utanförskap, känner sig mer osäkra på internet och inte har samma tillgång till teknik som människor utan funktionsnedsättning. Detta gäller även barn och elever med funktionsnedsättning i jämförelse med deras jämnåriga kamrater utan funktionsnedsättning.¹ MTM skulle därför vilja se att perspektivet funktionsnedsättning lyfts in i strategin, jämsides andra perspektiv som nämns, som kön och ålder.

Digitaliseringen har gjort att alltmer läsning sker i digitala format vilket gör tillgänglighet till en central del, särskilt gällande digitala lärresurser. Alla barn och unga måste garanteras tillgång till texten, kunna ta del av den i ett tillgängligt format som passar individen och ges möjlighet att förstå dess innehåll.

MTM skulle också vilja se att strategin lyfter skolbibliotekens roll. Skolbibliotekarier med utbildning inom biblioteks- och informationsvetenskap har stor kompetens inom digitaliseringsstrategins fokusområden och kan spela en avgörande roll för likvärdigheten. MTM lyfte detta i myndighetens remissvar

till utredningen *Skolbibliotek för bildning och utbildning, SOU 2021:3*, (MTM 2021/171).

Övergripande mål 1 *Alla barn och elever utvecklar digital kompetens för att kunna delta aktivt i studier, samhällsliv och arbetsliv i syfte att bidra till ett hållbart och demokratiskt samhälle.*

Delmål 1 Alla barn och elever utvecklar digital kompetens som en del av och en förutsättning för ett livslångt lärande.

Delmål 2 Alla barn och elever utvecklar förmåga att använda digitala lärresurser och en grundläggande förståelse för hur de fungerar.

Digitala lärresurser riskerar att falla utanför regleringarna om tillgänglighet enligt såväl lagen (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service som kommande lag om tillgänglighet till vissa produkter och tjänster (prop. 2022/23:42). Vissa typer av digitala lärresurser omfattas, som e-boken, men inte läromedelsplattformar och dylikt. För att utveckla digital kompetens behöver barn och elever med funktionsnedsättning ha tillgängliga digitala lärresurser för att hålla jämn takt med sina jämnåriga.

Strategin bör därför inkludera och förklara ordet tillgänglighet gällande lärresurser. Om utbildningen ska bli likvärdig, som strategin har som mål på längre sikt för detta delmål, så är krav på tillgänglighet en nödvändighet.

Delmål 3 Alla barn och elever utvecklar förmågor att agera säkert, respektfullt och källmedvetet i digitala miljöer.

Här ser MTM det som särskilt viktigt att barn och elever med funktionsnedsättningar ges förutsättningar att agera i digitala miljöer.

Även här vill MTM lyfta skolbibliotekens betydande roll. Som framhävdes i MTM:s remissvar till *SOU 2021:3, Skolbibliotek för bildning och utbildning*, så bedömer MTM att ett bemannat skolbibliotek på den egna enheten är av yttersta vikt för att elever med funktionsnedsättning ska få sitt dagliga behov av medier tillgodosett. Eftersom mediekonsumtion idag till stor del sker digitalt så har skolbiblioteken en viktig roll att spela.

Delmål 4 Fler barn och elever utvecklar ett intresse för digital teknik oberoende av könstillhörighet och bakgrund.

Här vill MTM se att även funktionsnedsättning tas med, jämte könstillhörighet och bakgrund, eftersom människor med en funktionsnedsättning riskerar ett digitalt utanförskap i högre utsträckning än människor utan funktionsnedsättning.

Övergripande mål 2 *Undervisningskvaliteten, likvärdigheten och måluppfyllelsen ökar genom att digitaliseringens möjligheter används i skolväsendets olika delar.*

I förklaringen till detta mål står det:

Att använda digitaliseringens möjligheter innebär enligt denna strategi bland annat att skolväsendet

- Nyttjar ny digital teknik som finns tillgänglig och möjliggör nya digitala läresurser och tjänster

Här undrar MTM vad som avses med "finns tillgänglig". MTM föreslår att det förtydligas enligt följande: *nyttjar ny digital teknik som är tillgänglig för alla barn och unga och möjliggör nya digitala läresurser och tjänster.*

Delmål 5 Förskollärare, lärare och övrig pedagogisk personal använder digitala läresurser för att utveckla undervisningen och stimulera alla barns och elevers lärande och utveckling.

Även här behöver det förtydligas att det är *digitala läresurser som är tillgängliga för alla barn och elever* som avses.

Delmål 6 Huvudmän, rektorer och pedagogisk personal använder data för att utveckla och följa upp verksamheten.

Det finns problem idag att kunna följa upp barn och elever med funktionsnedsättning i skolan. Ett uppdrag finns nu som ska titta på detta *Mer kunskap om barn och elever med funktionsnedsättning i skolväsendet, Kommittédirektiv 2022:73*, och utreda vilka uppgifter som kan samlas in för bättre uppföljning. Uppdraget ska redovisas under 2023.

För att kunna utvärdera, följa upp och i slutändan utveckla en bättre skolgång för elever med funktionsnedsättning behöver samhället kunna samla data om dessa barn och elever på ett säkert sätt, med hänsyn till barns och elevers integritet.

Utän data om gruppen är detta delmål effektlöst för barn och elever med funktionsnedsättning.

Delmål 7 Digitala läresurser och administrativa verktyg är ändamålsenliga, säkra och bygger på gemensamma standarder och rekommendationer.

MTM anser inte att det räcker att de är ändamålsenliga, säkra och bygger på gemensamma standarder och rekommendationer – de måste också vara tillgängliga. Här finns flera standarder att hänvisa till som EN 301549 som *lagen (2018:193) om tillgång till offentlig service* bygger på.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektör Magnus Larsson. Föredragande har varit Maria Dietrichson, omvärldsstrateg. I beredningen har även Elna Jönsson, verksjurist, Daniel Frelén, verksamhetsutvecklare och Emma Kindblom, handläggare deltagit.

Magnus Larsson
Generaldirektör

ⁱ Svenskarna och internet 2022, Svenskarna med funktionsnedsättning och internet 2021